

WALDORF EĞİTİMİ ALAN 4-6 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN ÇİZDİKLERİ DOĞA RESİMLERİNDEKİ RENKLERİN İNCELENMESİ

Review Of Colors In Natura Theme Drawings By 4-6 Age Groups Of Children Who Are Taught In Waldorf Education

Dr. Öğr. Üyesi Aylin SÖZER

İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Entitüsü, Okul Öncesi Eğitim Bölümü, İstanbul/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4216-3727>

Nilay USANMAZ

İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Bölümü, İstanbul/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1229-1410>

ÖZET

Waldorf eğitimi alan 4-6 yaş arası çocukların, çizdikleri doğa resimlerine yansıdığı renklerin özelliklerini inceleyen bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu tipik durum örnekleme ile seçilmiş İstanbul ilindeki 4-6 yaş arasındaki 15 okul öncesi eğitim öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini, çocuklardan çizilmesi istenen doğa resimleri oluşturmaktadır. Çocukların çizdikleri doğa resimleri dijital hale getirilerek, piksellerine ayrılmıştır. Her bir pikselin rengi 'Kmeans kümeleme yöntemi' kullanılarak sınıflandırılmıştır. Renkleri tanımlanan piksellerin istatistikleri, tablo hale getirilerek araştırmanın bulgular kısmında verilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda, Waldorf eğitimi alan çocukların doğa resimleri çizerken, 9 farklı renk kullandığı tespit edilmiştir. Bu renklerin yeşil, sarı, kırmızı, mor, pembe, mavi, turuncu, siyah ve kahverengi olduğu tespit edilmiştir. Bu renklerin en fazla 4 çeşidinin kullanıldığı, bu çeşitlerin genellikle yeşil, kahverengi, mavi ve sarı renkler olduğu tespit edilmiştir. Waldorf eğitimi alan çocukların, resimlerini renklendirirken, realist renklendirme yaptıkları tespit edilmiştir. Çocuklar doğa resimlerini çizerken, kullandıkları renklerin çeşitleri ve renkleri kullanma şekilleri göz önüne alındığında, Waldorf eğitiminin resimlerine nasıl yansıdığını görebilmenin mümkün olabileceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Waldorf Eğitimi, Erken Çocukluk Eğitimi, Çocuk çizimleri

ABSTRACT

Qualitative research method was used in this study, which examines the characteristics of the colors of 4-6 years old children who received Waldorf education on the nature pictures they draw. The sample group of the study consists of 15 pre-school education students between the ages of 4-6 in Istanbul, selected by typical case sampling. The data of the research are pictures of nature, which are desired to be drawn from children. Nature pictures drawn by children are digitized and divided into pixels. The color of each pixel is classified using the 'Kmeans clustering method'. The statistics of the pixels whose colors are defined are tabulated and given in the findings section of the research. As a result of this research, it has been determined that children with Waldorf education use 9 different colors while drawing nature pictures. These colors were found to be green, yellow, red, purple, pink, blue, orange, black and brown. It has been determined that maximum 4 types of these colors are used and these are particularly green, brown, blue and yellow colors. It has been determined that children who are thought in Waldorf education tend to realist coloring while drawing their pictures. In conclusion, it can be discussed that it is possible to see how Waldorf education is reflected in the pictures when children are drawing nature pictures, considering the types of colors they use and the way they use colors.

Key Words: Waldorf Education, Early Childhood Education, Children Drawings

1. GİRİŞ

On dokuzuncu yüzyılda gerçekleşen eğitim reformları ve çocuğu önemseyen eğitim politikalarının yaygınlaşması, okul öncesi eğitimde farklı yaklaşımların doğmasını sağlamıştır (Toran, 2014). Bu yaklaşımlardan biri olan Waldorf yaklaşımı, yaklaşık yüz yıllık bir tarihe sahiptir. Waldorf okullarının temelini oluşturan okul, 1908 yılında İsviçre'nin Dornach bölgesinde açılmıştır (Gürkan ve Ültanır, 1994). Daha sonra birinci dünya savaşı yıllarında, sosyal, siyasal ve ekonomik hayatın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, Almanya'nın Stuttgart şehrinde bir sigara fabrikasında çalışan anneler için 1919 yılında Waldorf ilkokulu açılmıştır (Edwards, 2002).

Okul öncesi eğitimi olarak Waldorf yaklaşımının temelleri, 1924'lerde Steiner tarafından atılmıştır. İlk okul öncesi eğitim kurumu olarak 1926'da açılan Waldorf okulu, kurucusu olan Steiner'in vefatından 1,5 yıl sonra yine Stuttgart'ta açılmıştır (Howard, 2005; Toran, 2014). Waldorf yaklaşımı ve ortaya çıkan diğer eğitim yaklaşımları, klasik eğitim anlayışının savunucuları tarafından, ilk zamanlarda, eleştirilere maruz kalmıştır. Klasik eğitimin savunucuları, bu yaklaşımların eğitim ortamına etkisinin yetersiz olduğunu söylemişlerdir. Farklı yaklaşımları hayata geçiren bilim insanları, geliştirdikleri yaklaşımların eğitim ortamına etkili olup olmadığını anlayabilmek için incelemeler yapmışlardır. İncelemeler sonucunda yeni yaklaşımların klasik eğitim anlayışından daha etkili olduğunu tespit etmişlerdir (Toran, 2014).

Waldorf eğitim yaklaşımını benimseyen okullarda verilen eğitimde çevre, çocukların duyularını aktif olarak kullanabilecekleri şekilde tasarlanmaktadır. Çocukların bu yolla, etrafında gördükleri olaylara karşı oluşturdukları farkındalıklar daha güçlü olabilmektedir (Wessling, 2005). Okul öncesi eğitiminde Waldorf, çocuk merkezli ve gelişimsel yöntemdir. Çocukların estetik algısını da geliştirmeye odaklanır. Aynı zamanda yaratıcı oyunlara, sözel dil becerilerinin geliştirilebilmesine, hikâye ve şarkılara odaklanır (Edwards, 2002). Çocukların akademik becerilerinin gelişmesinde ise sanat çalışmalarının ayrı bir yeri vardır. Akademik becerilerin gelişmesi için çocuklara zorla etkinlikler yaptırılmaz. Bunun yerine çocuğun kendi potansiyelini fark edebileceği çalışmalara yer verilir. Sanat çalışmaları da bu etkinliklerde anahtar etkinlik olarak kullanılmaktadır (Hughes, 2013). Waldorf eğitim ortamında çocuklara açık alanda doğal materyaller sunulmaktadır. Çocuklar bu doğal materyallerle özgürce oynayabilmektedir. Açık alanlar çocukların oyun oynamalarının yanında sanat çalışmaları yapabilmeleri için de tasarlanmıştır. Çocuklar doğayla baş başa olup bu bahçelerde sebze ve meyve yetiştiriciliği, evcil hayvan bakımı gibi sorumluluklar da almaktadırlar (Kurtulmuş, 2013). Bu gibi etkinlikler çocukların doğada daha fazla vakit geçirmesini, doğayla ilgili daha fazla deneyim kazanmasını sağlamaktadır.

Bayhan ve Bencik (2008) Waldorf eğitimini incelemeye yönelik yaptıkları araştırmalarında çocukların doğayla ilgili deneyimler edindiğini, çocukların çevre bilinci kazandıklarını dile getirmişlerdir. Kaya ve Gündüz (2015) Waldorf eğitimini alternatif eğitimler konu başlığı altında incelemişler ve ülkemizde alternatif eğitim yaklaşımlarının kendisine yer bulmasının faydalı olabileceğinden bahsetmektedirler. Yapılan diğer bir incelemede, Waldorf metodolojisi ile öğretimin, kolay ve olumlu hale geldiğini ortaya konmuştur (Mollet, 1991).

Diğer yandan Waldorf eğitim yaklaşımının sanatla iç içe olması, çocuğun yaratıcı ve özgür düşüncesine değer vermektedir. Çocuğun kendisini sözel olarak ifade etmesinin yanında, sanatsal faaliyetlerde bulunarak oluşturduğu el işleri, Waldorf eğitiminin önemli bir parçasıdır. Okul öncesi eğitimde, resim de bu faaliyetlerden biridir. Çocuğun kendisini ifade etmede kullandığı ve aslında gerek araştırmacılara çocukla ilgili gerek çocuğun içinde bulunduğu çevre ile ilgili birçok ip ucunun aktarıldığı bir iletişim aracıdır.

Belirli kas olgunluğuna ulaşan her çocuk, kâğıt üzerine çizgiler çizer veya bir takım figür denemelerinde bulunur. Çocuğun çevresiyle kurduğu iletişim ve günlük deneyimleri, her çocuğun çizgisini birbirinden ayıran faktörlerdir. Çocuk, resmiyle bize, adeta kendisinin bir parçasını sunar, deneyimlediği yaşantılar sonucu oluşan düşünce ve görüşlerini dile getirir (Yavuzer, 1999). Çocuğun içinde bulunduğu eğitim ortamı da resimlerine yansıtılarak çocuklara farklı bakış açıları veya

deneyimler kazandıracaktır. Çocukların çizdikleri resimlerle, bu konular hakkında somut veriler de karşımıza çıkacaktır.

Lowenfeld'e göre çocuk resminin gelişim aşamalarından biri olan şema öncesi dönem 4-7 yaşları arasında kapsamaktadır (Kırıçoğlu, 2002). Çocukların bu dönemde çizmeyi hoşlandıkları figürler arasında insan figürü yer almaktadır. Fakat insan figürünün yanında, yakın çevresinde ilişkide olduğu çok sayıda objeyi de çizmektedir (Yavuzer, 1999). Çocuk bu dönemde ana renkleri öğrenmeye başlar. 4-5 yaşlarında çocuk, üç ana rengi tanır ve isimlerini söyler. Bu yaşlardan itibaren çocuklar daha parlak ve farklı çeşitlerde renkler kullanmaya başlar. 5 yaşındaki çocuk artık siyah, beyaz, turuncu, yeşil gibi renkler kullanmayı da ister (San, 1977).

Çocukların resimlerindeki renk seçimleri oldukça çeşitlenmektedir. Şema öncesi dönemdeki çocuklar bazen resimlerinde dekoratif renklendirme de kullanabilmektedir. Bunu sırf resimlerinin güzel olması için de tercih edebilirler. Örneğin bir tren resminde lokomotifleri ayrı, dumanı ayrı, makinisti ayrı olmak üzere çok çeşitli renklerle resim boyanabilir. Çocuklar bunun gibi boyamak yerine, renklendirmede realist de olabilmektedir. Yani çocuklar, çizdiği figürleri renklendirirken, figürlerin gerçek renklerini kullanabilmektedirler. Örneğin bir ağacın gövdesini kahverengi, dallarını yeşil boyayabilmektedirler (Yavuzer, 1999).

Çocukların resimlerindeki renkleri, resimlerini değerlendirirken dikkat edilmesi gereken ilk kriter olarak kabul edilir. Başta Luscher olmak üzere pek çok araştırmacı, bireylerin ruhsal durumları ile tercih ettikleri renkler arasında doğrudan bir bağ olduğunu söylemektedir. Fakat bu değerlendirmeleri yaparken çocuklar söz konusu olduğunda farklı bir detaya daha dikkat etmek gerekmektedir. Çocuk resmini çizerken yeterli çeşitlikte malzemeler çocuğa sunulmalıdır. Ortam uygunluğu da yine dikkat edilmesi gereken diğer detaydır (Halatov, 2018).

Lawler ve Lawler (1965) 5 ve 5,5 yaş çocuklarıyla yaptığı bir çalışmada, renklerle çocukların kendi duygularını yansıtabileceğini çalışmasında belirtmiştir. Çocuklar pembe, mavi ve kırmızı gibi parlak renklere olumlu duygularını, kahverengi, siyah ve gri gibi soğuk renklere olumsuz duygularını yansıtmışlardır. Bay, Geyik, Çalışkan, (2019) okul öncesi çocukların okul algılarını belirlemek amacıyla yürüttükleri çalışmada çocukların resimlerini kullanmışlardır. Bu çalışmanın öneri kısmında da çocuklara resim çizdirmenin, onlar hakkında edinilecek bilgiler açısından faydalı olabileceğinden bahsedilmiştir.

Literatüre bakıldığında gerek Waldorf eğitim felsefesiyle gerekse çocukların resimleriyle ilgili yapılmış çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Waldorf eğitim yaklaşımında eğitim alan çocukların doğa ve sanat temelli aldıkları bu eğitimden yola çıkarak, duygularını resimlerine nasıl yansıttıklarının incelenmesinin yerinde olacağı düşünülmüştür. Waldorf eğitimi alan 4-6 yaş arası çocukların çizdikleri doğa resimlerindeki renklerin incelenmesi bu araştırmanın amacıdır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi 'Waldorf eğitimi alan 4-6 yaş arası çocukların çizdikleri doğa resimlerine, renkleri nasıl yansıtmaktadır?' olarak belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Waldorf eğitimi alan çocukların doğa resimlerindeki renklerin incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Kişilerin algılarını ortaya koyabilmek amacıyla yapılan nitel araştırmalar, yorumlayıcı bilim felsefesine dayanır (Sönmez ve Alacapınar, 2016). Araştırmamız nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Sınırları belirlenmiş bir araştırma konusunun gerçek ortamında ayrıntılı olarak betimlenmesi ve incelenmesine olanak sağlayan durum çalışması (Thomas, 2015), değişkenler üzerinde araştırmacı kontrolünün olmadığı durumlarda bu durumun sebeplerini, nedenleri ve sonuçlarını anlamak, tanımlamak ve betimlemek için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Ozan-Leymun, Odabaşı ve Kabakçı-Yurdakul, 2017).

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın örnekleme grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu tür çalışma grubunda, temsil edici örneklere sahip olan grup ile araştırma yürütülür (Sönmez ve Alacapınar, 2016). Örnekleme grubunu, İstanbul ilinde Waldorf eğitimi alan 15 okul öncesi eğitim öğrencisi oluşturmaktadır. Gruba ait bilgiler Tablo 1. de yer almaktadır.

Tablo 1. Örnekleme Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Bilgiler		Erkek	Kız
Yaş Grubu	4	1 (14.3%)	4 (50.0%)
	5	4 (57.1%)	2 (25.0%)
	6	2 (28.6%)	2 (25.0%)
Gelir	Yüksek	7 (100.0%)	8 (100.0%)
Kardeş	Var	3 (42.9%)	6 (75.0%)
	Yok	4 (57.1%)	2 (25.0%)
Anne Eğitim	Lise		1 (12.5%)
	Üniversite	5 (71.4%)	5 (62.5%)
	Yüksek Lisans	2 (28.6%)	2 (25.0%)
Baba Eğitim	Lise	1 (14.3%)	
	Üniversite	5 (71.4%)	6 (75.0%)
	Yüksek Lisans	1 (14.3%)	2 (25.0%)
Anne Çalışma Durumu	Çalışıyor	5 (71.4%)	6 (75.0%)
	Çalışmıyor	2 (28.6%)	2 (25.0%)
Baba Çalışma Durumu	Çalışıyor	7 (100.0%)	8 (100.0%)
Total N (%%)		7 (46.7%)	8 (53.3%)

Tablo 1. incelendiğinde 4 yaş grubunda 1 (14.3%) erkek öğrenci, 4 (50.0%) kız öğrenci olduğu görülmektedir. 5 yaş grubunda 4 (57.1%) erkek öğrenci, 2 (25.0%) kız öğrenci olduğu görülmektedir. 6 yaş grubunda 2 (28.6%) erkek öğrenci, 2 (25%) kız öğrenci olduğu görülmektedir. Tüm öğrencilerin ailelerinin yüksek gelirli olduğu görülmektedir. Kardeşi olan 3 (42.9%) erkek öğrenci ve kardeşi olan 6 (75.0%) kız öğrenci tespit edilmiştir. Kardeşi olmayan ise 4 (57.1%) erkek öğrenci ve 2 (25.0%) kız öğrenci tespit edilmiştir. Kız öğrencilerden 1 ((12.5%) inin annesi lise mezunu, 5 (62.5%) inin annesi üniversite mezunu ve 2 (25.0%) sinin annesi yüksek lisans mezunudur. Erkek öğrencilerden 5 (71.4%) inin annesi üniversite mezunu ve 2 (28.6%) sinin annesi yüksek lisans mezunudur. Kız öğrencilerden 6 (75.0%) sınıfın babası üniversite mezunu ve 2 (25.0%) sinin babası yüksek lisans mezunudur. Erkek öğrencilerden 1 (14.3%) inin babası lise mezunu, 5 (71.4%) inin babası üniversite mezunu ve 1 (14.3%) inin babası yüksek lisans mezunudur. Kız çocuklarının 6 (75.0%) sınıfın annesi çalışmaktadır. Kız çocuklarının 2 (25.0%) sinin annesi ise çalışmamaktadır. Erkek çocuklarının 5 (71.4%) inin annesi çalışmaktadır. Erkek çocuklarının 2 (28.6%) sinin annesi çalışmamaktadır. Çalışmaya katılan tüm çocukların babalarının çalıştıkları tespit edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak çocukların demografik bilgilerini içeren form ve çocukların çizdikleri resimler kullanılacaktır. Bu formdaki bilgiler; çocukların kronolojik yaş, cinsiyet, çocukların kardeş bilgisi, ailenin gelir düzeyin, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, annenin çalışıp çalışmadığı, babanın çalışıp çalışmadığı bilgilerinden oluşmaktadır. Bunun dışındaki renklere dair duygu tanımlamaları literatür üzerinden toplanan bilgilere göre yapılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi

Araştırmada 4-6 yaş arası çocukların resimleri kullanılmıştır. Bu resimler, 'Bana bir doğa resmi çiz' yönergesi verilerek çocuklardan çizmeleri istenmiştir. Çocukların çocuklara resimlerini çizmeleri için herhangi bir süre kısıtlaması konmamıştır ve çocukların resimlerini çizmeleri beklenmiştir. Her çocukla, sınıftan bağımsız bir yerde çalışılmıştır. Bu durum çocukların birbirlerinden etkilenmelerini engellemiştir. Resim bittikten sonra çocuklardan resimlerini anlatmaları istenmiştir. Çocukların söyledikleri not alınarak veriler kaydedilmiştir.

Öğrencilere çizdirilen resimler yüksek çözünürlükte taranarak dijital hale getirilmiştir. Dijital hale getirilen resimler, piksellerine ayrılarak, her bir pikselin rengi 'Kmeans kümeleme yöntemi' kullanılarak sınıflandırılmıştır. Renkleri tanımlanan piksellerin istatistikleri, tablo hale getirilerek belirtilmiştir. Bu sayede öğrencinin çizdiği resimde, kaç adet pikselin hangi renkte olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu yöntem aynı zamanda bize, hangi rengin resim içerisinde veya resimler arasında ne kadar kullanıldığı bilgisini yorumlamamıza olanak sağlamıştır. Bu renklerin kullanım oranları ve kullanım şekilleri bulgular kısmında ele alınacaktır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bulgularını, problem cümlesindeki Waldorf eğitimi alan 4-6 yaş arası çocukların çizdikleri doğa resimlerindeki renklerin analizi oluşturmaktadır.

3.1. Tablolar ve Bulgular

Çocukların doğrudan verilen resim örnekleri, tablolardaki analiz bulgularıyla desteklenmiş ve yorumlanmıştır. Tablo 2. de çocukların resimlerinde kullandıkları renk çeşitleri ve kağıtlarındaki kapladıkları alan verilmektedir. Öğrencilerin kullandıkları renklerin yüzde ağırlıklandırılmış tablosu, Tablo 3. de verilmiştir.

Tablo 2. Çocukların Resimlerinde Kullandıkları Renk Çeşitleri ve Kağıtlarında Kullandıkları Alan

ID	toplam	Yeşil	Sarı	Kırmızı	Mor	Pembe	Mavi	Turuncu	Siyah	Kahverengi
Çocuk-1	4,5	0	0	0	0	0	0	0	4,5	0
Çocuk-2	2,5	0	0	0	0	2,3	0	0,2	0	0
Çocuk-3	12,3	0	1,6	3,5	0	0	0	2,1	0	5,1
Çocuk-4	1,3	0	0	0	0	0,5	0	0	0	0,8
Çocuk-5	5,5	0	1	0	2,2	0	0	0	0	2,3
Çocuk-6	10,9	1,2	0	0	2,7	0	0	0	0	7
Çocuk-7	4,08	0,6	0	0	0	0,28	2,7	0	0	0,5
Çocuk-8	5,1	0	1,6	0	0	0	2,4	0	0	1,1
Çocuk-9	3,7	0	1,3	0	0	0	0,4	0	0	2
Çocuk-10	3	0,7	0,6	0	0	0,4	0	0	0	1,3
Çocuk-11	7,1	0	0	0	0	0	0	0	7,1	0
Çocuk-12	4,4	2,7	0,3	0	1	0	0,4	0	0	0
Çocuk-13	3,7	1,4	0	0	0,7	0	0	0,6	0	1
Çocuk-14	9,4	2,2	0,8	0	0	1,6	0	0	0	4,8
Çocuk-15	9	0	1	0	0	2,8	5,2	0	0	0
Toplam Ortalama	6	0,6	0,5	0,2	0,4	0,5	0,7	0,2	0,8	1,7

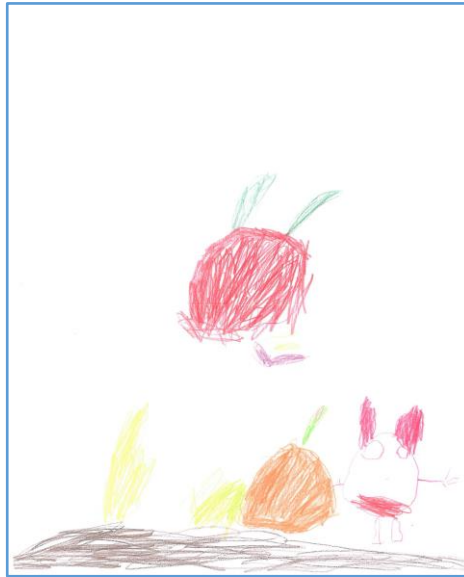
Tablo 2. incelendiğinde, bir çocuğun kağıdında toplam boyadığı alan ve kullandığı renk çeşidinin boyadığı alana oranı görülmektedir. Tablo 2. incelenmeye devam edildiğinde, öğrencilerin çizdikleri resimlerde, renkleri tanımlanan piksellerden yola çıkarak, ortaya çıkan renklere yer verilmiştir. Bu renkler; beyaz, yeşil, sarı, kırmızı, mor, pembe, mavi, turuncu, siyah ve kahverengi olarak tespit edilmiştir. Tablo 2. nin en altında ise toplam öğrenci sayısının; kağıtlarında toplam boyadıkları alan, kullandığı renk çeşitleri ve bu renk çeşitlerinin isimlerine göre ortalamaları yer almaktadır. Bu bulgular aşağıda verilen doğrudan örneklerin yorumlanmasında kullanılmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Kullandıkları Renklerin Yüzdece Ağırlıklandırılmış Tablosu

ID	Kaç Farklı Renk	Yeşil	Sarı	Kırmızı	Mor	Pembe	Mavi	Turuncu	Siyah	Kahverengi
Çocuk-1	1	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	0%
Çocuk-2	2	0%	0%	0%	0%	92%	0%	8%	0%	0%
Çocuk-3	4	0%	13%	28%	0%	0%	0%	17%	0%	41%
Çocuk-4	2	0%	0%	0%	0%	38%	0%	0%	0%	62%
Çocuk-5	3	0%	18%	0%	40%	0%	0%	0%	0%	42%
Çocuk-6	3	11%	0%	0%	25%	0%	0%	0%	0%	64%
Çocuk-7	4	15%	0%	0%	0%	7%	66%	0%	0%	12%
Çocuk-8	3	0%	31%	0%	0%	0%	47%	0%	0%	22%
Çocuk-9	3	0%	35%	0%	0%	0%	11%	0%	0%	54%
Çocuk-10	4	23%	20%	0%	0%	13%	0%	0%	0%	43%
Çocuk-11	1	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	0%
Çocuk-12	4	61%	7%	0%	23%	0%	9%	0%	0%	0%
Çocuk-13	4	38%	0%	0%	19%	0%	0%	16%	0%	27%
Çocuk-14	4	23%	9%	0%	0%	17%	0%	0%	0%	51%
Çocuk-15	3	0%	11%	0%	0%	31%	58%	0%	0%	0%
Toplam Ortalama	3	11%	10%	2%	7%	13%	13%	3%	13%	28%

Tablo 3. incelendiğinde, öğrencilerin çizdikleri resimlerde kaç farklı renk kullandığı görülmektedir. Bu renklerin yüzdece olan karşılığı bu tabloda incelenmiştir. Bu bulgular aşağıda verilen doğrudan örneklerin yorumlanmasında kullanılmıştır.

3.2. Bulgular ve Tartışma

Resim 1. K/4

Resim 1: Çocuk-3'e ait bir resimdir. Resimde, kahverengi toprak üzerine çizilmiş, turuncu portakal, sarı muz ve beyaz tavşan vardır. Resmin merkezine kırmızı elma çizilmiştir. Burada kullanılan 4 farklı renk olduğu gözlemlenmektedir. Halmatov (2018) genellikle iyi konsantre olmuş rahat bir bireyin, 2-5 arasında renk kullandığını söylemektedir. Burada çocuğun iyi konsantre olmuş ve rahat bir birey olduğu söylenebilmektedir. Çocuk-3 ün kağıdının 12,3 ünü doldurduğu gözlemlenmektedir. Bu kullandığı renklerden; sarı renk kağıdının 1,6 sını, kırmızı renk kağıdının 3,5 ini, turuncu 2,1 ini ve kahverengi ise 5,1 ini kaplamaktadır. Renk oranlarına bakıldığında ise; %13 sarı, %28 kırmızı, %17 turuncu ve %41 kahverengi renk kullandığı tespit edilmiştir. Kullandığı renklerin doğaya ait renkler olduğu ve gerçekçi olarak kullanıldığı resimde görülmektedir.

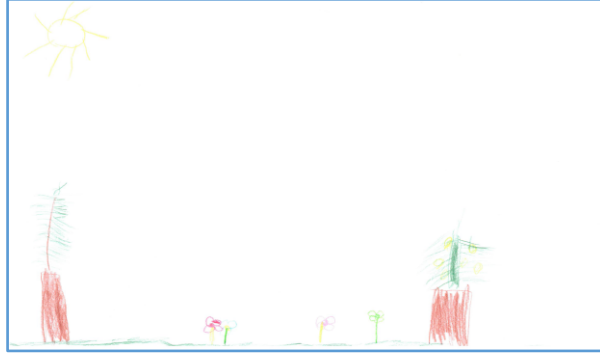
Resim 2. E/5

Resim 2: Çocuk-7'ye ait resimdir. Resimde mavi bir gökyüzü ve üzerine çizilmiş bulutlar, kahverengi toprak ve üzerine çizilmiş yeşil çimler görülmektedir. Resimdeki ağacın gövdesi kahverengi ve üzeri yeşildir. Öğrenci ağacına pembe renkte kirazlar da eklemiştir. Halmatov (2018) ağaçlarda meyve çizen çocukların genellikle anne-babaya aşırı bağımlı çocukların çizdiğini söylemektedir. Çocuğun demografik formu incelendiğinde anne-babanın çalıştığı ve kardeşinin olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Renklerinin kullanımına bakıldığında ise %15 yeşil, %7 pembe, %66 mavi ve %12 kahverengi olmak üzere 4 farklı renk kullandığı görülmektedir. Kağıdının 4,08 ini doldurduğu tespit edilmiştir. Bu kullandığı renklerden yeşil renk kağıdının 0,6 sini, pembe renk kağıdının 0,28 ini, mavi renk kağıdının 2,7 sini ve kahverengi renk kağıdının 0,5 ini kaplamaktadır. Bu resimde de renkler doğaya uygun realist bir şekilde kullanılmıştır.

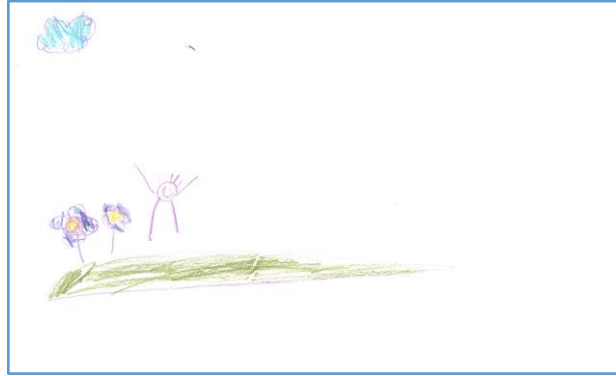
Resim 3. E/5

Resim 3: Çocuk-8'e ait bir resimdir. Resimde mavi bir gökyüzü, sarı parlak içi boyanmış bir güneş, çocuğun kendisi, bir ev, solucan ve doğa olaylarından hortum ve rüzgâr çizdiği gözlemlenmektedir. Güneşin resimdeki duruşu sıcaklık olarak yorumlanmaktadır. Aynı sarı rengi çocuk kendisini boyamak için de kullanmıştır. Sarı renk resimde %31 oranında kullanıldığı tespit edilmiştir. Sarı renk kağıdının 1,6 sini kaplamaktadır. Sarı gibi sıcak renkleri kullanan çocukların çoğunlukla sevecen ve uyumlu çocuklar olduğu araştırmalarda karşımıza çıkmaktadır (Yavuzer, 1999). Çocuk mavi rengi resminde %47 oranında kullanmıştır. Hem gökyüzünü hem de evi çizmek için aynı rengi kullanmıştır. Bu renk kağıdının 2,4 ünü kaplamaktadır. Solucanı ve doğa olaylarını çizdiği kahverengi rengini %22 oranında resminde kullandığı tespit edilmiştir. Kahverengi kağıdının 1,1 ini kaplamaktadır. Böylece çocuğun kağıdının 5,1 inin dolu olduğu saptanmıştır. Ayrıca çocuğun resminde doğa olaylarına yer vermiş olması renklerinin yanında doğaya olan farkındalığını da kağıdına yansıttığı söylenebilmektedir.

Resim 4. K/5

Resim 4: Çocuk-10'a ait bir resimdir. Çimenlerin üstünde yükselen iki ağaç ve çiçekler resimde yer almaktadır. Resmin sol üst köşesinde ise güneş yer almaktadır. Kâğıdın toplam 3 ü doldurulmuştur. Bu doldurulan kısımların 0,7 si yeşil, 0,6 sı sarı, 0,4 ü pembe ve 1,4 ü kahverengidir. Kahverengi en fazla ağaç gövdelerinde kullanılmıştır. Bu resimde de çocuğun kullandığı renkleri figürlerine uygun kullandığı görülmektedir. Yeşil rengin resimde %23 olarak kullanıldığı, sarı rengin resimde %20 olarak kullanıldığı, pembe rengin resimde %13 ve kahverengi rengin resimde %43 olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Resim 5. E/6

Resim 5: Çocuk-12'ye ait bir resimdir. Yeşil ile bir tepenin çizildiği resimde çocuk kendisini mor kalem ile çizmiştir. Yanına mor iki adet çiçek çizmiş ve resmin üst sol köşesine bir bulut çizmiştir. Bu resimdeki çizgilerin birkaç santimetre büyüklüğünde olduğu görülmektedir. Küçük çizgilerle resmini tamamlayan çocukların çocuğunlukla çekingen çocuklar olduğu yapılan araştırmalarda gözlemlenmiştir (Klepsch ve Logie, 1982). Fakat bu resimde çocuk renkleri doğaya uygun realist bir biçimde kullanmıştır ve resimdeki çocuğa gülümseme ifadesi çizilmiştir. Kâğıdın 4,4 ü kullanılmıştır. 2,7 si yeşil ile, 0,3 ü sarı ile, 1 i mor ve 0,4 ü mavi ile kaplanmıştır. Yani bu resimdeki renklerin %61 inde yeşil renk kullanıldığı tespit edilmiştir. %7 sinde sarı, %23 ünde mor ve %9 unda mavi renk kullanıldığı tespit edilmiştir.

Resim 6. 5/E

Resim 6: Çocuk-14'e ait bir resimdir. Kahverengi roprağın üzerine pembe bir ev, kahverengi çizgili bir çocuk ve kahverengi gövdesi olan, yeşil yaprakları olan bir ağaç çizilmiştir. Resmin sağ tarafına yağmur ve hortum efekti verilen çizgiler yer almaktadır. Bu çizgiler de yeşil ile çizilmiştir. Resmin üst kısmının ortasında yine yeşil ile çizilmiş bir kuş yer almaktadır. Resmin sağ üst tarafında ise sarı bir güneş yer almaktadır. Çocuk-14 kağıdının kağıdının 9,4 ünü doldurmuştur. Bu oranın 2,2 sini yeşil, 0,8 ini sarı, 1,6 sini pembe ve 4,8 ini kahverengi oluşturduğu tespit edilmiştir. Çocuk-14 ün resminde kullandığı yeşil renk %23 olarak, sarı renk %9, pembe renk %17 ve kahverengi renk %51 olarak tespit edilmiştir. Resimde en fazla kahverengi rengin kullanıldığı göze çarpmaktadır. Daha sonra ise yeşil renk kullanılmıştır. Bu iki renk de doğada en fazla karşılaştığımız renkler arasındadır. Ayrıca çocuk gözlemleri sonucu karşılaştığı doğa olaylarını da resmine yansıtmıştır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada Waldorf eğitimi alan çocuklardan doğa resmi çizmeleri istenmiştir. Ortaya çıkan renklerin analizi yapılmış ve literatürde yer alan bilgiler ile yorumlarda bulunulmuştur.

Araştırmanın sonucunda, Waldorf eğitimi alan çocukların doğa resimleri çizerken 9 farklı renk kullandığı tespit edilmiştir. Bu renklerin genellikle en fazla 4 çeşidinin kullanıldığı, bu çeşitlerin genellikle yeşil, kahverengi, mavi ve sarı renkler olduğu tespit edilmiştir. Yavuzer (1999) 4-6 yaş arası çocuklarda dekoratif renklendirmenin de olabileceğini söylemektedir. Çocuklar bu renklendirmeleri resimlerini güzel yapmak için kullanabilmektedirler. Fakat bu araştırmanın sonucunda, çocukların resimlerini renklendirirken, figürlerin olması gerektiği renkler ile renklendirerek realist renklendirmeler yaptıkları karşımıza çıkmaktadır. Bu da Waldorf eğitimi alan çocukların doğa ile girdikleri etkileşimle birlikte, sanata yoğunlaşan eğitim anlayışının sonucu olarak, resimlerini renklendirmelerine realist yaklaşma olarak yansıdığını göstermektedir.

Araştırmanın bulgularında çocukların en fazla kullanılan renk çeşitleri arasında yeşil rengin psikolojik anlamı; göz dinlendiren, huzur veren bir renk olarak karşımıza çıkmaktadır. Güven duygusunu da pekiştiren bir renk olduğu söylenebilmektedir. Sarı rengin psikolojik anlamı; yaşam enerjisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Güneşin rengi olan sarı, parlak ve enerji veren bir renktir. Mavi rengin psikolojik anlamında; deniz ve gökyüzündeki sonsuzluk anlamı vardır. Soğuk renkler arasında yer alır. Fakat mavi rengin aynı zamanda bize ilham veren bir renk olduğu da söylenmektedir. Kahverengi de soğuk renkler arasında yer almaktadır. Fakat doğada oldukça fazla karşımıza çıkan, toprağın rengidir (Güvenç, 2005). Bu noktada, çocukların resimlerindeki renkler değerlendirilirken, çocukların çizdikleri konuların da değerlendirmeye dahil edilmesi gerektiği karşımıza çıkmaktadır. Çocuklar doğa resimlerini çizerken, kullandıkları renklerin çeşitleri göz önüne alındığında, aldığı eğitimler ve doğadaki gözlemlerinden faydalandıkları karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan bir araştırma, alternatif eğitim almayan çocukların, sevgi ve mutluluk resimlerinde; yeşil, kırmızı, sarı ve mavi renklerin kullanıldığını söylemektedir (Ramazan ve Övenç, 2017). Çocuklar mutluluk, sevgi gibi duygularını çizgilerine de yansıtmaktadır. Araştırmanın sonuçlarında çocukların duygu ve tutumlarının renklerle birlikte çizgileri de kullanarak ifade ettikleri karşımıza çıkmaktadır. Çocuklar mutlu oldukları resimleri çizerken gülen yüz ifadesi kullanmakta aynı zamanda yeşil rengi de kullandıkları görülmektedir. Alternatif eğitim alan çocukların doğa resmi çizerken oluşabilecek duygu durumlarının neleri yansıttığının araştırılması da literatüre katkı sağlayacaktır.

Şener (2018) herhangi bir alternatif eğitim almayan, 4-7 yaş arası çocukların okul temalı resimlerindeki renkleri incelemiştir. Sonuç olarak çocukların en fazla kırmızı rengi seçtiği bulgularında yer almaktadır. Çocukların eğitim aldığı okul türünün doğa resimlerindeki renklerini etkileyip etkilememesi durumu, yapılacak olan daha kapsamlı çalışmalarla ortaya çıkarılabilir.

Yüksel, Canel, Mutlu, Yılmaz ve Elif, (2015) okul öncesi dönem çocuklarının iyi ve kötü kavramlarını resimleri üzerinden incelemişlerdir. Çalışmanın bulguları arasında iyi ve kötü kavramının geçtiği resimlerde çocukların en fazla mavi, sarı ve yeşil renkleri kullandıkları paylaşılmıştır. Çocukların çizdikleri resimler, çocukların duyguları hakkında da bize ip uçları vermektedir. Çocukların sadece alternatif eğitim almalarının renklerine nasıl yansıdığını bakmamız dışında, alternatif eğitim alan çocukların farklı duygu durumları da araştırılabilir.

Resimler, çocukların yaşantıları sonucunu bize somut olarak gösterdikleri çizgileridir. Fakat her karşılaşılan çizgi ya da renk tek başına tanı koyma amacıyla kullanılmamalıdır (Halmatov, 2018). Waldorf eğitiminin doğayla ilgili çocuklarda oluşturduğu eğitimin takibi için, düzenli olarak bu çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Bayhan, P. ve Bencik, S. (2008). Erken Çocukluk Dönemi Programlarından Waldorf Yaklaşımına Genel Bir Bakış.
- Kaya, D. ve Gündüz, M. (2015). Alternatif Eğitim ve Toplumsal Değişim Üzerindeki Etkisi: "Waldorf Okulları Örneği". *Milli Eğitim Dergisi*, 45 (205), 5-25.
- Edwards, C. P. (2002). *Three Approaches From Europe: Waldorf, Montessori, and Reggio Emilia*. *Early Childhood Research & Practice*, 4(1), n1.
- Gürkan, T., & Ültanır, G. (1994). *Rudolf Steiner'in Eğitim Felsefesi ve Waldorf Okullarına Genel Bir Bakış*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 27(2), 509-528.
- Güvenç, E. (2005). *İlköğretim Birinci Basamağı Çocuk Resimlerinde Renk Kullanımında Okul, Aile Ve Kültürel Etkilerin Araştırılması* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Halmatov, S. (2018). Çocuk Resimleri Analizi ve Psikolojik Resim Testleri. *Pegem Akademi*: Ankara
- Hughes, S. F. (2013). *Romancing Children Into Delight: Promoting Children's Happiness In The Early Primary Grades*. Queen's University (Canada).
- Kırıçoğlu, O. (2002). *Sanatta Eğitim* (2. Baskı). Ankara: Pegem
- Klepsch, M., & Logie, L. (1982). *Children Draw And Tell: An Introduction To The Projective Uses Of Children's Human Figure Drawings*. Psychology Press.
- Kurtulmuş, Z. (2013). *Waldorf Yaklaşımı Ve Steiner Pedagojisi*. İçinde F. Temel. Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar ve Programlar, 79-97.
- Lawler, C. O., & Lawler III, E. E. (1965). Color-Mood Associations In Young Children. *The Journal of genetic psychology*, 107(1), 29-32.
- Mollet, D. (1991). How The Waldorf Approach Changed A Difficult Class. *Educational Leadership*, 49(2), 55-56.
- Ramazan, O., & Özge, Ö. V. E. Ç. (2017). 66-72 Aylık Çocukların Sevgi, Mutluluk, Korku, Üzüntü Duygularını Tanımlama Durumlarının ve Resmederken Kullandıkları Renklerin İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 265-289.
- San, İ. (1977). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. Türkiye İş Bakası Kültür Yayınları.
- Şener, G. (2018). Şema Öncesi Dönem Çocuklarının (4-7 yaş) Okul Temalı Resimlerine İlişkin Yorumlamalar.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Ankara: Seçkin Yayıncılık*.
- Sönmez, V., Alacapınar, G. F. (2016). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (4. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Toran, M. (2014). Steiner Pedagojisi ve Waldorf Okulları. Z. Temel (Dü.) içinde, Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim, 18-41.
- Yüksel, M. Y., Canel, N., Mutlu, N., Yılmaz, S., & Elif, Ç. A. P. (2015). Okul Öncesi Çağdaki Çocukların "İyi" ve "Kötü" Kavram Algılarının Resim Analizi Yöntemiyle İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 271-303.
- Wessling, A. B. (2005). *A Case Study Of The Life History Of A Waldorf School Through The Lens Of Parental Participation*. University of Missouri-Saint Louis.

